

Likabehandlingsplan

plan för arbetet mot trakasserier,
diskriminering och kränkande behandling

Polstjärnans förskola

Giltighetstid: 2023-01-01 – 2023-12-31

Ansvarig rektor: Ida Löfqvist och Tove Liinasaari

1. Syfte och bakgrund

Det råder absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn/elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en likabehandlingsplan är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

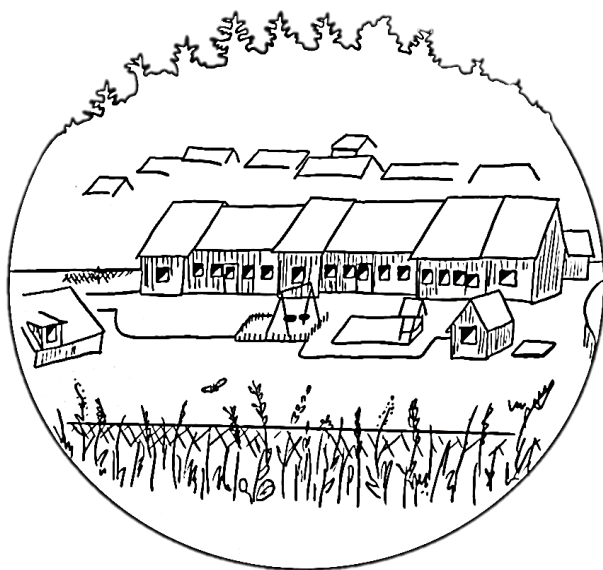
Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

2. Vision och arbetsätt

“När eleverna lämnar skolan ska de ha sådana kunskaper och färdigheter att de kan välja sin framtid” (Barn och Utbildning)

En inkluderande och hållbar förskola

Förskolan är den första utbildningsform som många barn möter. Utbildningen i förskolan ska främja *alla* barns utveckling och lärande samt lusten att lära framöver. Förskolan har således ett kompensatoriskt uppdrag att skapa förutsättningar för alla barn att lyckas, oavsett familjebakgrund, eventuell funktionsnedsättning, etc. Tillsammans bygger vi en hållbar framtid utifrån såväl ett individperspektiv som ett världsperspektiv.

Nedan beskrivs våra övergripande mål för likabehandlingsarbetet.

Inkludering

Den fysiska miljön anpassas utifrån barns olika förutsättningar och behov, synliga såväl som osynliga och tydliggörande pedagogik genomsyrar vårt arbetssätt

Språk

En kreativ inställning till språk och kulturer genomsyrar det språkutvecklande arbetet. Vi utmanar våra föreställningar kring hur något är (!) och vågar tänka/göra nytt (?)

Hållbar utveckling

Barnen uppmuntras att identifiera frågeställningar kopplade till hållbar utveckling och föreslå egna lösningar (handavtryck) på eventuella problem (fotavtryck)

3. Kartläggning av riskområden

På förskolan har varje avdelning valt att ha en så kallad "hemvrå", en iordningställd plats för rollek. I kartläggning av rolleken har vi uppmärksammat att barnens rollek ofta begränsas av stereotypiska könsmonster och normativa familjekonstellationer samt att materialet i "hemvrån" inte symboliserar en kulturell mångfald. Detta synliggörs exempelvis genom att barnen säger att de ska leka "mamma, pappa, barn" samt att barnens lekmönster kan se olika ut beroende på vilken könstillhörighet barnen har. På två av avdelningarna har själva "hemvrå-rummet" gjorts om, dock ser vi en risk för att materialet kopplat till rolleken fortsatt är begränsande. En majoritet av materialet är så kallat "kodat" vilket innebär att det har en stark given funktion, vad som förväntas i användandet av materialet är självklart. Barnen ges då få möjligheter att utmana och skapa nya normer vilket i sin tur kan leda till att barnen inte får goda förutsättningar för att utveckla en trygg identitet. Lärmiljön kopplat till rolleken upplevs dessutom som otydlig och rörig – vilket vi menar kan påverka barns möjligheter till lärande och utveckling negativt.

4. Mål för arbetet

Lärmiljön kopplat till rolleken är tydlig och estetiskt tilltalande

Rolleken ger möjligheter till *normkreativitet*, vilket innebär att:

- Material kopplat till rolleken till stor del är okodat.
- Lekmönstret är varierande och föränderligt
- Alla barn görs delaktiga utifrån förutsättningar
- Personalen är goda förebilder i leken genom att använda ett medvetet språkbruk samt tillföra inspiration till rolleken.

Normkritik handlar om att synliggöra de normer som styr oss, som gör vissa saker till normala och andra till avvikande. *Normkreativitet* handlar om att aktivt bredda normer och skapa nya, mer inkluderande möjligheter.

5. Handlingsplan

- En likabehandlingsgrupp (en från varje avdelning + biträdande rektor) ansvarar för att uppföljning av likabehandlingsplanen och fortsatt planering genomförs. Observationer utifrån våra målområden genomförs systematiskt.
- Vi kommer att intrycksanera och tydliggöra lärmiljön samt tillföra okodat material till rolleken.
- Fortbildning för personalen kring normer, normkritik och normkreativitet prioriteras i likabehandlingsgruppen samt på APT.
- Vi kommer att bjuda in personer med olika yrken för att på så sätt ge inspiration till rolleken.
- Utvecklingsdagarna kommer att ha ett särskilt fokus på våra lärmiljöer. Då arbetar vi aktivt med miljöerna utifrån vår likabehandlingsplan.

6. Utvärdering av genomförda insatser

Tidigare års handlingsplan:

Lilla Björn

Inomhusmiljön behöver utvecklas. Vi behöver intrycksanera och tänka över vilka material vi erbjuder barnen. Utomhusmiljön behöver vi också se över och göra förändringar i.

Stora Björn

Vi behöver se över möjligheter för barns rörelse. Ska detta vara en möjlighet i hallen? Personalen behöver ha en samsyn kring detta. Samlingsrummet kräver närvarande pedagoger, styrda rörelseaktiviteter samt material som stödjer/berikar detta. Vi behöver intrycksanera, tydliggöra och tillföra nytt material i byggen.

Draken

Vi behöver se över barnens "egna" samling - rutiner, tydliggöra, innehåll och form. Närvarande pedagog kommer att finnas i tvättrummet/barntoaletten. Vi behöver intrycksanera, tydliggöra och tillföra nytt material i byggen.

Utvärdering:

- Vi ser en tydlig förbättring kopplat till byggmiljön – som har varit ett gemensamt förbättringsområde på förskolan. Vi har intryckssanerat miljöerna och tillfört nytt material (till stor del okodat material som mjuka klossar och magna-tiles) samt mattor med syfte att skapa en tydlig, lugn och kreativ miljö. Särskilt magna-tiles har varit uppskattat hos barnen och lockat till samspel och samarbete. Byggmiljön upplevs som tydlig och lugn.

Vid utvärdering har följande avdelningsspecifika förbättringsområden synliggjorts

- **Lilla Björn:** Materialet i byggen behöver anpassas mer utifrån barnens förutsättningar då de yngsta barnen har svårt att bygga med ex. duplo-rör som köptes in.
- **Stora Björn:** Byggen har intryckssanerats vilket har tydliggjort förväntningar i byggen, dock upplevs miljön som *för* avskalad. Ett behov av att presentera materialet på ett mer inspirerande och kreativt sätt har synliggjorts vid utvärderingen. Personalen upplever inte längre en problematik kopplat till möjlighet till rörelse.
- **Draken:** Ytterligare material behöver tillföras då kreativiteten ibland blir begränsad på grund av en avsaknad av rikt material. Toalettkön upplevs inte längre som problematisk.

7. Barns/elevs delaktighet i arbetet

Lilla Björn: Höstterminen startar med att lära känna varandra och skapa trygghet i barngrupp. Vi har samlingar i helgrupp där barnen bl.a. får roliga upplevelser tillsammans och där de träna turtagning på olika sätt. Genom en inbjudande och anpassad miljö skapas nyfikenhet och lust att leka och utforska hos barnen. Vid konflikter hjälper vi barnen att förstå situationen och hur det kan upplevas för alla inblandade genom att tex. visa att båda blir ledsna av konflikten och hur man kan hitta en lösning tillsammans. Vi finns hela tiden nära dem och stöttar dem i detta arbete. Vi pratar om att vara en bra kompis och de äldsta barnen får berätta om hur man kan vara det.

Stora Björn: I början på höstterminen jobbar vi mycket i den större gruppen för att stärka gruppsammanhållning. Vi gör många gruppstärkande och roliga övningar. Vi samtalar tillsammans med barnen om hur man är en bra kamrat. Tillsammans med barnen gör vi om i miljön på avdelningen för att skapa tydliga miljöer och mötesplatser som barnen varit delaktiga i.

Draken: I början av höstterminen samtalar vi tillsammans med barnen om hur man är "en bra kamrat" och bestämmer tillsammans vilka Umgängesregler som ska gälla för att uppnå detta. Detta fortsätter vi att återkoppla till under resten av året. Vi intervjuar barnen om deras upplevelser av förskolan och gör lekprofiler. Resultatet av detta ligger sedan till grund för de förbättringsåtgärder som kommer att göras under året. I samlingen eller i mindre grupper samtalar och reflekterar vi kring böcker som handlar om utanförskap, mobbing, jämställdhet, genus m.m. Vi har exempelvis boksamtal utifrån Barnkonventionens böcker. Detta sker återkommande under läsåret bland de äldre barnen. Barnen har möjlighet att göra egna val av aktivitet och gruppkonstellation med hjälp av en aktivitetstavla.

8. Rutiner för akuta situationer

Rutiner när barn kränker barn

- När ett barn upplever sig kränkt ska den vuxna ta tag i situationen omgående och samtala med de inblandade och försöka reda ut vad som hänt.
- Den/de som upptäcker eller får vetskap om händelsen kontaktar förskolans rektor.
- Föräldrar/vårdnadshavare kontaktas.
- Skyndsamt anmälan till STELLA-systemet. Utöver anmälningskyldigheten inträder också utrednings- och åtgärds skyldighet.
- En utredning utifrån händelsen påbörjas, där även förskolans atmosfär och skolans kultur ingår i kartläggningen.
- Vi observerar, dokumenterar noggrant och tar hjälp utifrån om vi inte har den nödvändiga kompetensen.
- Upprätta tid för uppföljning och utvärdering.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar barn

Vi är förebilder och ska bemöta barnen på ett respektfullt sätt. Varje arbetslag har en skyldighet att tillsammans upprätthålla detta. Skulle vi se att en vuxen kränker ett barn eller vi misstänker att så sker är det varje enskild arbetstagares ansvar att säga ifrån och ta tag i situationen. Förskolans rektor ska informeras direkt.

- Förskolans rektor utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets vårdnadshavare.
- Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.

9. Bilaga: definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

- **Kön:** Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.
- **Könsidentitet eller könsuttryck** (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck): Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön
- **Etnisk tillhörighet:** Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

- Religion eller annan trosuppfattning: Skolan/skolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.
- Funktionsnedsättning (i diskrimineringslagen funktionshinder): Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.
- Sexuell läggning: Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.
- Ålder: Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:
 - särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
 - särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna

funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet "sexuella trakasserier" innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling (enligt skollagen)

Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

- Mobbning: En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.
- Rasism: En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.
- Främlingsfientlighet: Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.
- Homofobi: En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.